

Załącznik do uchwały Nr XIV/84/2025
Rady Gminy Ruda Maleniecka
z dnia 24 czerwca 2025 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2025-2027 DLA GMINY RUDA MALENIECKA

1. WSTĘP

Niniejszy Gminny Program Wsparcia Rodziny na lata 2025-2027 dla Gminy Ruda Maleniecka powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program ten jest strategicznym dokumentem Gminy Ruda Maleniecka opracowanym w celu pomocy rodzinie i dziecku. Rodzina jest podstawową komórką społeczną oraz naturalnym środowiskiem wychowawczym zapewniającym prawidłowy rozwój wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci. Rodzina to pierwsze i podstawowe środowisko wychowawcze dziecka, w którym nabywa wiedzę o otaczającym świecie, stosunkach międzyludzkich, kształtuje swój system wartości i uczy się pełnienia ról społecznych. W rodzinie dziecko uczy się wyrażać swoje uczucia oraz wartościować co jest dobre, a co złe. Rodzina kształtuje osobowość i postawy społeczne młodego pokolenia. Dynamiczne zmiany w zakresie życia rodzinnego, których współcześnie doświadczamy, spowodowały destabilizację niektórych rodzin. Pojawiły się problemy opiekuńczo-wychowawcze, uzależnienia, izolacja społeczna. Osłabieniu lub zerwaniu uległy więzi rodzinne, co istotnie wpłynęło na strukturę rodziny, jej spójność, pozytywne stosunki między wszystkimi członkami, zaburzyło równowagę wewnątrzrodzinną oraz wpłynęło na poczucie bezpieczeństwa domowników, rozwój osobowości dziecka, zdolności adaptacyjne. Przemiany gospodarczo-kulturowe spowodowały znaczny wzrost osób bezradnych, nieradzących sobie z codziennymi problemami. Wśród czynników składających się na dezintegrację rodziny należy wymienić m.in.: niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, niewydolność wychowawczą rodziców, niski poziom kulturalny, moralny i intelektualny dorosłych, przemoc w rodzinie oraz alkoholizm jednego lub obojga rodziców. Z tego powodu coraz więcej rodzin i dzieci wymaga specjalistycznego wsparcia i zaangażowania wielu instytucji w przezwyciężenie istniejących dysfunkcji. Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wspieranie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Działania przyniosą najlepszy efekt, gdy będą odbywać się za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem. Gminny Program Wsparcia Rodziny stanowi pełne, kompleksowe ujęcie systemu wsparcia dziecka i rodziny oraz zintegrowanie kierunków działań w odniesieniu do mieszkańców Gminy Ruda Maleniecka.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji 3-letnich programów wspierania rodziny. Celem Programu jest zaplanowanie i podjęcie działań z zakresu pomocy rodzinom naturalnym

przeżywającym różnego typu trudności zakłócające lub uniemożliwiające prawidłowe wypełnianie podstawowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz stworzenie spójnego i skutecznego systemu pomocy dla rodzin. W świetle założeń ustawy, pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego systemu. Ważne jest, aby zarówno działania, jak również decyzje względem rodziny i jej członków były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji, tj.: pomocy społecznej, sądu, policji, itp..

Głównym założeniem Gminnego Programu Wsparcia Rodziny na lata 2025-2027 jest tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny poprzez rozwijanie systemu profilaktyki, wsparcia dzieci oraz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych z terenu Gminy Ruda Maleniecka.

2. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

- 1) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2025 r., poz. 49)
- 2) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.)
- 3) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1673)
- 4) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.)
- 5) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.)

3. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W GMINIE RUDA MALENIECKA

Gmina Ruda Maleniecka leży w północno-zachodniej części województwa świętokrzyskiego, w zachodniej części powiatu koneckiego. Graniczy z gminami: Żarnów, Końskie, Fałków, Radoszyce, Słupia Konecka. Powierzchnia gminy Ruda Maleniecka wynosi 110 km². Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzie Malenieckiej w okresie od I do XII 2024 r. objął pomocą społeczną 100 rodzin o liczbie osób 176. Decyzją przyznano świadczenia dla 117 osób.

Powody korzystania z pomocy	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	55	91
Bezrobocie	36	62
Nieppełnosprawność	38	50

Długotrwała choroba	50	86
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	5	15
Zdarzenie losowe	1	1

Opracowanie: źródło własne stan na dn. 31.12.2024 r.

Głównymi powodami korzystania z pomocy w GOPS w Rudzie Malenieckiej w 2024 r. były: ubóstwo – 55 rodzin, długotrwała choroba – 50 rodzin, niepełnosprawność – 38 rodzin, bezrobocie – 36 rodzin. Według stanu na 31 grudnia 2024 r. stopa bezrobocia w gminie Ruda Maleniecka wyniosła 6,28 %. Liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Końskich wyniosła 105, w tym 48,57 % stanowiły kobiety a 51,43 % mężczyźni. Udział długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby ludności wyniósł 0,52 %.

Rodziny objęte pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Malenieckiej w 2024 r. z podziałem na formy pomocy.

Formy pomocy	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłek stały	23	23
Zasiłek okresowy	37	74
Zasiłek celowy	58	87
Usługi opiekuńcze	10	16
Pomoc w formie posiłku w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”	10	19
Pomoc w formie całodobowej opieki	3	3

Opracowanie: źródło własne stan na dn. 31.12.2024 r.

Najwięcej rodzin korzystało w 2024 r. z GOPS w Rudzie Malenieckiej z następujących form pomocy: zasiłek celowy – 58 rodzin, zasiłek okresowy – 37 rodzin, zasiłek stały – 23 rodzin. W roku 2024 Programem „Posiłek w szkole i w domu” objętych było 19 dzieci w wieku do ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej. Pomoc w formie zasiłku celowego na żywność w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu” otrzymało 39 rodzin (liczba osób w rodzinie 68). W przypadku sytuacji, w której rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub władza ta została ograniczona, sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej i umieszczeniu poza rodziną biologiczną. Aktualnie z terenu gminy Ruda Maleniecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej

przebywa 3 dzieci, w rodzinie zastępczej spokrewnionej – 5 dzieci, w rodzinie zastępczej niezawodowej – 1 dziecko.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzie Malenieckiej wspierał także rodziny pomocą asystenta rodziny.

Rodziny objęte działaniami asystenta rodziny w okresie od 01.01.2024 r. - 31.12.2024 r.

Rok	Liczba rodzin objęta działaniami asystenta rodziny	Liczba dzieci w rodzinie
2024	5	8

Opracowanie: źródło własne stan na dn. 31.12.2024 r.

Pracownicy socjalni i asystent rodziny w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami. Niejednokrotnie są to rodziny, które oprócz ubóstwa dotknięte są wieloma dysfunkcjami. Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowanych działaniach.

4. ADRESACI PROGRAMU

Odbiorcami działań ujętych w Programie są rodziny i dzieci zamieszkałe na terenie Gminy Ruda Maleniecka przeżywające trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej oraz rodziny, w których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej. Wszystkie dzieci wymagają ochrony ich praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny, spowodowane w głównej mierze uzależnieniami, przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w tych rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej. Rodzina, jako naturalne środowisko rozwoju dziecka, przeżywając trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci, wymaga wsparcia dla dobra nie tylko dzieci, ale też wszystkich jej członków. Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodzin jest też największym zyskiem dla społeczności lokalnej.

5. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Celem głównym programu jest stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w gminie Ruda Maleniecka.

6. CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

- 1) Diagnozowanie i monitorowanie funkcjonowania i wydolności opiekuńczo-wychowawczej rodzin oparte na zaangażowaniu i współpracy wszystkich podmiotów działających na rzecz dobra i bezpieczeństwa dzieci i rodziny,
- 2) Tworzenie efektywnego systemu wsparcia i pomocy dla rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji wychowawczych i opiekuńczych,
- 3) Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych oraz przeżywających trudności w wypełnianiu swoich obowiązków wychowawczych i opiekuńczych celem przywrócenia im zdolności do prawidłowego wykonywania tych funkcji,
- 4) Zapewnienie rodzinom specjalistycznego poradnictwa i wsparcia,
- 5) Zapewnienie rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie pokonać wykorzystując własne możliwości, bezpieczeństwa bytowego.
- 6) Objęcie pomocą dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, w szczególności w formie dożywiania,
- 7) Wzmocnienie roli i funkcji rodziny,
- 8) Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji rodziny,
- 9) Podejmowanie działań w zakresie aktywności społeczno-zawodowej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym celem umożliwienia im podjęcia zatrudnienia,
- 10) Podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej.

7. DZIAŁANIA

Program realizowany będzie na terenie gminy Ruda Maleniecka w latach 2025-2027. Działania mające na celu realizację założeń programu będą nastawione na bezpośrednią pracę z rodziną poprzez:

- 1) Diagnozowanie problemów rodziny i dziecka na terenie gminy Ruda Maleniecka,
- 2) Prowadzenie monitoringu sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- 3) Monitorowanie sytuacji rodzin, zwłaszcza niewydolnych w sprawach opiekuńczo - wychowawczych, uzależnionych, stosujących przemoc,
- 4) Podejmowanie działań w środowisku, praca socjalna z rodzinami w kryzysie, inicjowanie interwencji w uzasadnionych przypadkach,
- 5) Praca socjalna i praca asystenta rodziny z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, w celu ich powrotu do rodziny,
- 6) Opracowanie planu pomocy dostosowanego do indywidualnych problemów i potrzeb rodziny, praca w kontrakcie socjalnym,
- 7) Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- 8) Współpraca z wszystkimi instytucjami i organizacjami mającymi na celu pomoc rodzinie i dziecku,
- 9) Organizowanie konsultacji i mediacji rodzinnych oraz poradnictwa specjalistycznego; rodzinnego, prawnego i psychologicznego na terenie gminy Ruda Maleniecka,

- 10) Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego – świetlic, klubów, ognisk wychowawczych, kół zainteresowań,
- 11) Dostosowanie budynków gminnych do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- 12) Dożywanie dzieci w szkołach, przedszkolach i innych placówkach,
- 13) Realizowanie przez szkołę programów profilaktycznych, wspierających wychowanie dzieci i młodzieży oraz programów edukacyjno-wychowawczych, przeciwdziałającym uzależnieniom i patologiom społecznym,
- 14) Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 15) W razie potrzeby zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia i pomocy asystenta rodziny,
- 16) Szkolenia dla asystentów rodziny i pracowników socjalnych,
- 17) Podejmowanie działań zapobiegających zjawiskom przemocy w rodzinie i uzależnieniom,
- 18) Rozwój i wykorzystywanie gminnej bazy sportowej w celach aktywności ruchowej i rekreacyjnej,
- 19) Angażowanie dzieci i młodzieży w organizację inicjatyw o charakterze kulturalnym i prozdrowotnym,
- 20) Propagowanie zdrowego stylu życia i realizacja programów profilaktycznych i prozdrowotnych.

8. REALIZATORZY

Podmioty realizujące zadania w obszarze wspierania rodziny oraz inne partnerskie instytucje i organizacje wspomagające:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzie Malenieckiej,
- 2) Urząd Gminy w Rudzie Malenieckiej,
- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rudzie Malenieckiej,
- 4) Zespół Interdyscyplinarny w Rudzie Malenieckiej,
- 5) Placówki oświatowe (szkoły, przedszkola, świetlice),
- 6) Placówki służby zdrowia,
- 7) Organizacje pozarządowe i instytucje kościelne,
- 8) Komisariat Policji w Radoszycach,
- 9) Kuratorzy sądowi,
- 10) Sądy - Wydziały: Karny, Rodzinny i Nieletnich,
- 11) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Końskich,
- 12) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich,
- 13) Powiatowy Urząd Pracy w Końskich,
- 14) Poradnia leczenia uzależnień.

9. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Realizacja Programu będzie odbywać się w zakresie posiadanych środków budżetu gminy, budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł. Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

10. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się sprawami rodziny. Monitoring będzie polegał na pozyskiwaniu informacji i danych od podmiotów realizujących poszczególne zadania, co umożliwi rozpoznanie ilościowe rodzin wymagających pomocy, ocenę zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za ich realizację i stan zaawansowania prowadzonych działań. Analiza i ocena zebranych informacji pozwoli na planowanie dalszych działań oraz doskonalenie działań dotychczas ustalonych.

11. PODSUMOWANIE

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Ruda Maleniecka na lata 2025-2027 zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, w szczególności dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a w rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności.

Aby osiągnąć zamierzone cele w realizację programu powinny włączyć się aktywnie instytucje, placówki i organizacje, które swoimi działaniami, wspierają dzieci i rodziny. Spodziewanym efektem realizacji programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.